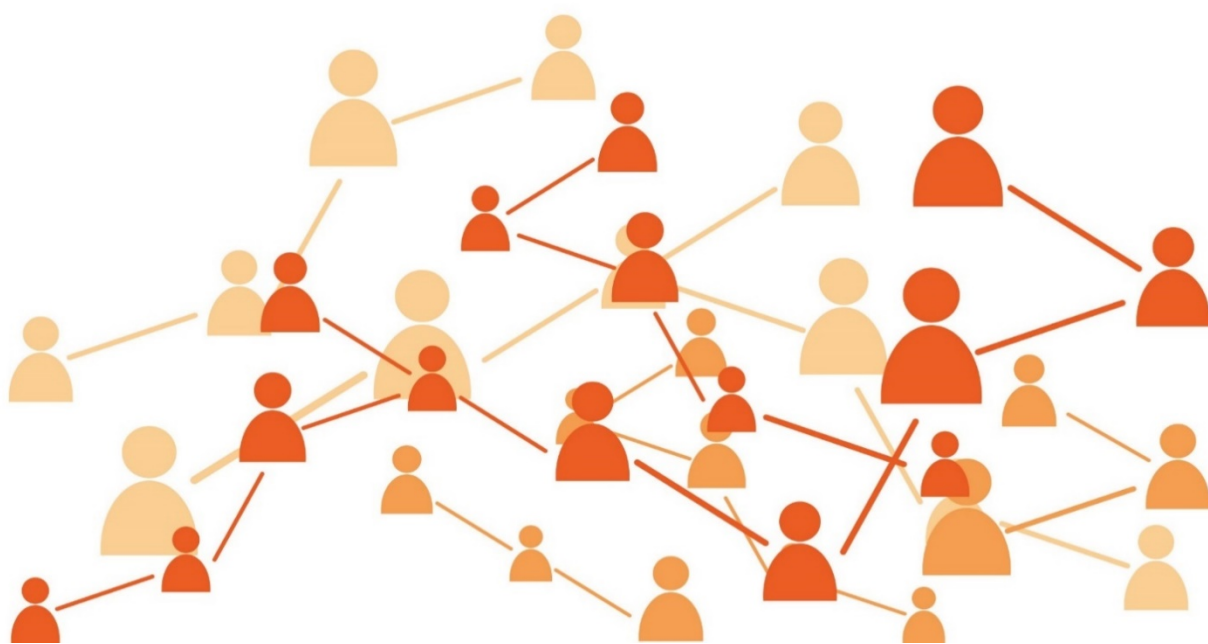

JAZYKOVÝ SEMINÁR

ZOSTAVENIE VYUČOVACEJ HODINY

METODIKA STÁŽE

Ivica Kolečáni Lenčová

2021

Univerzita Komenského v Bratislave

JAZYKOVÝ SEMINÁR

ZOSTAVENIE VYUČOVACEJ HODINY

METODIKA STÁŽE

Ivica Kolečáni Lenčová

2021

Univerzita Komenského v Bratislave

Publikácia vznikla vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje

© Autorka

doc. PhDr. Ivica Kolečáni Lenčová, PhD.

Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Katedra nemeckého jazyka a literatúry
2021

Recenzenti

PaedDr. Anežka Hamranová, PhD.

PhDr. Eva Molnárová, PhD.

Technický redaktor: Ing. Roman Joštiak

Grafický návrh obálky: Mgr. art. Martin Ševčovič, ArtD.

Rozsah 33 strán, 1,5 AH, prvé vydanie, vyšlo ako elektronická publikácia.

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou **Creative Commons CC BY** Commons Attribution **4.0**. Viac informácií o licencií a použití diela:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave

ISBN 978-80-223-5263-5

Obsah

Obsah	5
Úvod	6
1 Charakteristika stáže	7
2 Záujmová činnosť v škole	8
2.1 Vzdelávacie poukazy.....	8
3 Krúžok nemeckého jazyka	10
3.1 Tematické oblasti	11
4 Štruktúra vyučovacej hodiny	13
4.1 Fázy vyučovacej hodiny	15
5 Hospitačný záznam.....	18
Záver	20
Bibliografické odkazy.....	21
Prílohy	23

Úvod

Integrálnou súčasťou učiteľských študijných programov je pedagogická prax. Počas jej absolvovania majú študenti možnosť pozorovať činnosť učiteľov, uplatniť a verifikovať nadobudnuté teoretické poznatky a vedomosti, ako aj didaktické zručnosti. Súčasne môžu konfrontovať teoretické a didaktické konštrukty s edukačnou realitou na našich školách a na základe získaných skúseností následne kreovať svoju individuálnu koncepciu budúcej práce učiteľa.

Cieľom pedagogickej praxe je nadobudnutie profesijných kompetencií pre výkon učiteľského povolania prepojením teoretických vedomostí s praktickými skúsenosťami, predovšetkým vedieť identifikovať individuálne a skupinové charakteristiky žiakov, vedieť pripraviť a realizovať vyučovanie, vytvárať konštruktívne a motivujúce prostredie pre žiaka, hodnotiť vyučovanie a učebné výsledky žiakov, využívať spätnú väzbu a sebareflexiu na rozvíjanie učiteľských spôsobilostí. Počas praxe majú študenti možnosť oboznámiť sa s pedagogickou dokumentáciou školy a triedy. Pod vedením cvičného učiteľa sa zoznamujú s priebehom a realizáciou vyučovacieho procesu a taktiež s inými aktivitami spojenými s chodom školy. K týmto aktivitám patrí aj záujmová činnosť v podobe rôznych krúžkov, ktoré sa realizujú v popoludňajších hodinách. Pre budúcich učiteľov nemeckého jazyka je dôležité oboznámiť sa aj s prípravou a procesom realizácie krúžkovej činnosti, ktorá vychádza z osobného záujmu žiaka a tvorí nadstavbu, rozšírenie a kvalitatívne prehĺbenie vyučovania nemeckého jazyka ako povinného predmetu.

Naša metodická príručka je určená pre študentov – budúcich učiteľov nemeckého jazyka, ktorí budú absolvovať stáž „Krúžok nemeckého jazyka“ v rámci kurzu jazykový seminár (zostavenie vyučovacej hodiny).

1 Charakteristika stáže

Stáž „Kružok nemeckého jazyka“ v učiteľských študijných programoch „nemecký jazyk a literatúra“ a „nemecký jazyk a literatúra v kombinácii“ je súčasťou inovovaného „jazykového seminára Zostavenie vyučovacej hodiny“. Cieľom stáže je rozšíriť kompetencie študentov v oblasti pedagogickej praxe:

a) získaním skúseností a praktických zručností počas hospitácie na hodinách krúžku nemeckého jazyka v popoludňajších hodinách;

b) zostavením vyučovacej hodiny, jej realizáciou a vyhodnotením.

Stáž rozvíja a doplňuje teoretické poznatky a praktické skúsenosti získané v rámci povinných predmetov všeobecného učiteľského základu Pedagogická prax 2 a 3, povinných predmetov Úvod do didaktiky jazykov a Didaktika jazykov I. Prehľad požiadaviek je uvedený v informačnom liste predmetu (Príloha 1 Informačný list predmetu - jednodbor, Príloha 2 Informačný list predmetu - dvojodbor).

Študenti nemeckého jazyka si v inovovanom kurze osvoja postupy a techniky plánovania a zostavovania vyučovacej hodiny, rozšíria si praktické zručnosti týkajúce sa činností realizovaných pri rozvíjaní jazykových vedomostí a zručností v predmete nemecký jazyk v čase mimo vyučovania. Získajú nové kompetencie a praktické zručnosti týkajúce sa práce učiteľa nemeckého jazyka spojené s prácou v krúžkovej činnosti.

Na základe vstupnej teoretickej prípravy a preštudovanej odbornej literatúry si študenti vedú štruktúrovaný hospitačný záznam o priebehu vyučovacej jednotky na krúžku nemeckého jazyka (ciele, organizácia vyučovacieho procesu, metódy a formy práce, práca s médiami, hodnotenie etc.). Následne získané dáta v pléne porovnajú a po ich analýze vyvodí konzekvencie smerom k implikácii v edukačnej praxi. Svoje poznatky a skúsenosti spracujú vo forme seminárnej práce (návrh vyučovacej hodiny) a záznamu (reflexie) z hospitačnej stáže s akcentom na procesúlnu stránku výučby.

Stáž je viazaná na existujúci predmet „jazykový seminár“, ktorý rozširuje a doplňuje o praktické skúsenosti z pozorovania a analýzy vyučovacích hodín nemeckého jazyka v rámci popoludňajšej záujmovej činnosti žiaka. Celkové hodnotenie študenta bude realizovať príslušný metodik Katedry nemeckého jazyka a literatúry PdF UK na základe záznamu (reflexie) študenta zo stáže, seminárnej práce (podrobné rozpracovanie návrhu vyučovacej hodiny) a hodnotenia cvičného učiteľa.

Stáž sa realizuje v magisterskom stupni štúdia v letnom semestri u študentov v učiteľských študijných programoch „nemecký jazyk a literatúra“ a „nemecký jazyk a literatúra v kombinácii“. Každý študent absolvuje stáž v rozsahu **16 hodín**. Študenti budú zaradení na stáž do vybraných cvičných škôl, pričom výber cvičných škôl bude podliehať kritériu zaradenia do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky, zároveň sa bude vychádzať z doterajších dobrých skúseností s danou cvičnou školou a jej dostupnosťou pre študentov.

2 Záujmová činnosť v škole

Žijeme vo svete, v ktorom sa všetko okolo nás rýchlo mení, či už ide o informácie, služby alebo nové produkty. Dynamike doby zodpovedajú aj formy vzdelávania, v ktorých sa kombinuje tradičné vyučovanie s novými technológiami, akcentuje sa osobnosť žiaka. Vzdelanie je pre znalostnú spoločnosť nutnosťou, má pre každého jedinca veľký význam a môže byť zárukou toho, že sa jednotlivec nerozvíja jednostranne, ale celostne tak v kognitívnej, ako aj v afektívnej a emocionálnej oblasti. Základom je vyučovanie ako výchovno-vzdelávací proces v škole, v ktorom prebieha odovzdávanie a prijímanie vedomostí. K jeho charakteristikám patrí aktivita žiaka, facilitácia procesu vyučovania, intenzifikácia myslenia žiaka a súčasne jeho rozvoj v emocionálnej a afektívnej oblasti.

Výchovno-vzdelávací proces vo forme vyučovacích hodín tvorí povinnú školskú dochádzku, nie je však jedinou formou vzdelávania, ktorú môže poskytovateľ – škola svojim žiakom ponúknuť. Výchova a vzdelávanie detí prebieha aj mimo vyučovania, teda vo voľnom čase, formou záujmovej činnosti.

Záujmové oblasti žiakov zachytávajú široké spektrum od športových aktivít cez literárno-dramatické, technické, hudobné, výtvarné až po aktivity spojené so sprostredkovaním cudzích jazykov. V prípade, že sa záujmové oblasti žiakov včas zistia a usmernia, môžu sa zo strany školy podporiť, a tak prispieť k ich rozvoju a dosiahnutiu očakávaných výsledkov a úspechov. Podpora efektívneho využívania voľného času mladých ľudí, hľadanie a nachádzanie záujmových oblastí ako možnosti sebarealizácie a sebareflexie je nemenej závažná úloha ako samotný výchovno-vzdelávací proces.

Záujmová činnosť vo forme krúžkov sa teší roky pozornosti žiakov. Školy preto kladú dôraz aj na krúžkovú činnosť v rámci voľného času, ktorej súčasťou je učiteľ, odborník, tvorca a organizátor tejto činnosti. Ponuka krúžkov je pestrá. Najčastejšie sú to športové, literárne, technické, divadelné, turistické, spevácke a umelecké krúžky. Obľube sa tešia aj krúžky výpočtovej techniky, šikovných rúk, no aj matematický, biologický, modelársky, šachový alebo jazdecký krúžok.

Jazykové krúžky sú ostatné roky veľmi žiaduce, nakoľko hodinová dotácia iných cudzích jazykov okrem anglického (L2)¹ je nízka, a tým aj nedostačujúca na dobré ovládanie druhého alebo tretieho cudzieho jazyka (L3, L4).

2.1 Vzdelávacie poukazy

Krúžková činnosť sa začína na škole obyčajne v októbri. Na začiatku školského roka sú žiakom vydané tzv. vzdelávacie poukazy, ktoré majú možnosť použiť.

Čo sú vzdelávacie poukazy?

Vzdelávací poukaz predstavuje osobitný ročný príspevok štátu na záujmové vzdelávanie pre jedného žiaka školy a slúži **na financovanie záujmového vzdelávania poskytovaného školami a školskými zariadeniami**. Poskytovanie vzdelávacích poukazov upravuje § 7, ods. 8 zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a

¹ L1 je materinský jazyk, L2 je prvý cudzí jazyk, nasleduje druhý cudzí jazyk L3 a ďalšie v poradí označované L4, L5 atď.

o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon č. 597/2003). Školy vydávajú vzdelávacie poukazy svojim žiakom školy najneskôr do 10. septembra príslušného kalendárneho roka a poskytovatelia záujmového vzdelávania ich prijímajú do 25. septembra príslušného kalendárneho roka. **Na základe odovzdaných a podpísaných poukazov** a následne získania finančných prostriedkov z nich môže škola (alebo aj iný poskytovateľ) financovať **krúžkovú činnosť**.

Pod krúžkovou činnosťou, ktorá je výlučne financovaná zo vzdelávacích poukazov, sa rozumie **pravidelná záujmová činnosť**, ktorá musí v školskom roku trvať minimálne 60 hodín. O krúžkovej činnosti vedie škola záznam. Krúžková činnosť má tiež vypracovaný plán činnosti na celý školský rok, má svojho vedúceho a žiak navštevuje krúžok na základe riadne vypísanej a zákonným zástupcom podpísanej prihlášky. Žiak sa prihlasuje na krúžok na jeden školský rok. Poukaz môže žiak poskytnúť iba jednej škole alebo jednému školskému zariadeniu v danom školskom roku podľa vlastného výberu².

Zhrnutie:

- Vzdelávacie poukazy dostanú deti na začiatku školského roka.
- Vzdelávací preukaz predstavuje finančný príspevok štátu tým školám a školským zariadeniam, ktoré poskytujú vzdelávacie aktivity (na škole obyčajne ide o záujmové útvary – krúžky) a získali od žiakov vzdelávacie poukazy.
- Každý žiak môže navštevovať viaceré záujmové aktivity v rôznych vzdelávacích inštitúciách, svoj poukaz však môže poskytnúť iba jednému zariadeniu.
- Poukaz je platný jeden školský rok.
- Žiak má nárok iba na jeden vzdelávací poukaz v danom školskom roku a môže ho poskytnúť iba jednému poskytovateľovi záujmového vzdelávania.
- Preukaz je neprenosný, uplatniť ho môže len žiak, na ktorého je vystavený.

² Viac informácií o vzdelávacích poukazoch a ich použití poskytuje príslušná škola, prípadne školské zariadenie, ktoré záujmové vzdelávanie ponúka. Môžeme ich získať aj na internetovej stránke Ministerstva školstva Slovenskej republiky www.education.gov.sk

3 Krúžok nemeckého jazyka

Na základe záujmu žiakov ponúka škola možnosť navštevovať krúžok nemeckého jazyka. Záujem o nemčinu ako ďalší cudzí jazyk po angličtine (L3) je ostatné roky veľký, nakoľko sa tento jazyk vyučuje s nízkou hodinovou dotáciou (1 – 2 hodiny týždenne) alebo ho škola vo svojom výchovno-vzdelávacom programe neponúka.

Krúžková činnosť predstavuje počas jedného školského roka spolu 60 vyučovacích jednotiek. Obsah a zameranie vychádza z Európskeho referenčného rámca pre cudzie jazyky.

Práca v krúžku nemeckého jazyka nadväzuje na preberanú učivo na hodinách nemeckého jazyka, dopĺňa a rozširuje ho o najviac frekventované témy v bežných každodenných situáciách so zameraním na aktívne používanie jazyka.

Ide o témy,

- ktoré zachytávajú každodenné situácie a skúsenosti;
- ktoré žiakov zaujmú a nenechajú ľahostajnými;
- pri ktorých sa využije rôznorodý materiál a pracuje sa s rôznymi médiami;
- ktoré poskytujú možnosti na tvorbu otázok a výmenu skúseností;
- ktoré ponúkajú množstvo príležitostí na vyjadrenie svojich názorov, úvah, myšlienok a diskusií o nich.

Záujem o tému povzbudí žiakov k učeniu sa a takto vytvorené prostredie aj nadšenie a motiváciu učiť sa cudzí jazyk. Veľmi dôležitá je aktívna účasť každého žiaka, ktorá umožňuje interaktívny dialóg so svojím okolím, čím sa optimalizuje vyučovací proces.

Počas vyučovacieho procesu je vhodné cielene využívať riadený dialóg na zistenie predchádzajúcich vedomostí a skúseností žiakov, ako aj ich aktuálny rozsah. Počas rozhovorov o skúsenostiach a vedomostiach žiakov sa súčasne podporuje nadobudnutie integrovaných vedomostí (porov. Wicke, 1993, 2004; Legutke, 2010). Netreba sa vyhýbať otázkam – naopak, hodina má byť vystavaná hlavne na otázkach žiakov a spoločnom hľadaní odpovedí. Žiaci sa tak stávajú objaviteľmi a výskumníkmi, nielen pasívnymi prijímateľmi izolovaných faktov.

Úlohou pedagóga je napomôcť žiakovi sformulovať jeho myšlienky a pocity, informácie, fakty, dáta, všetko, čo pozoruje a vníma v cudzom jazyku, v našom prípade v nemčine. Takýmto spôsobom sa posilní u žiaka jeho jazykové sebavedomie, formou objavného učenia si môžu rozšíriť svoj jazykový repertoár.

3.1 Tematické oblasti

Pri stanovení cieľov vyučovania a obsahov vyučovania nemčiny ako krúžkovej činnosti sa vyučujúci opiera o Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (SERR, 2017). Na jeho základe si učiteľ rozpracuje v krúžkovej činnosti témy a subtémy, ktoré považuje pre žiaka za relevantné.

V európskom kontexte posledných desaťročí je potrebné nasledovné:

1. stanovenie komunikatívneho cieľa – schopnosť používať jazyky, ktoré sa učíme ako nástroj komunikácie, t. j. v bežných a do určitej miery tiež v neštandardných situáciách (porov. Helmke, 2006).

2. stanovenie interkultúrneho cieľa – žiakov pripraviť na to, aby boli pomerne schopní riešiť situácie, ktoré vychádzajú z kultúrnych rozdielov. Uvedomiť si, že učenie sa cudzieho jazyka neslúži len na elementárne dorozumenie sa v každodenných situáciách, ale má viesť k lepšiemu a hlbšiemu porozumeniu spôsobu života a myslenia ľudí cieľovej krajiny spolu s kultúrnym bohatstvom a dedičstvom tejto krajiny, resp. krajín (porov. Kováčová, 2015). Skúsenosti a kontakt s kultúrou cieľového jazyka podporujú u žiaka otvorenosť voči neznámym a neistým podnetom, zmysel pre komplexnejšie vnímanie jazyka a kultúry, toleranciu voči inakosti a nejednoznačnosti, ktorá nás obklopuje a je súčasťou nášho života.

Žiakom sa v krúžku nemeckého jazyka ponúkajú hlavne témy, ktoré úzko súvisia s ich záujmami, zachytávajú bežné a opakujúce sa situácie, každodenné rituály, rodinné udalosti a tradície.

Nasledovné tematické oblasti sú odporúčané, nie však povinné:

Rodina a spoločnosť

Osobné údaje

Rodina – vzťahy v rodine

Náš domov

Môj dom/byt

Domov a jeho okolie

Ľudské telo

Starostlivosť o zdravie

Ľudské telo

Charakterové vlastnosti človeka

Doprava a cestovanie

Dopravné prostriedky

Príprava na cestu a cestovanie

Vzdelávanie a práca

Škola, učebné predmety

Názvy povolání

Človek a príroda

Zvieratá, rastliny

Počasie

Príroda okolo nás

Voľný čas a záľuby

Záľuby
Kultúra a umenie

Stravovanie

Stravovacie návyky, zdravé stravovanie
Jedlá, ich príprava

Multikultúrna spoločnosť

Cudzie jazyky, zblížovanie kultúr
Rodinné sviatky

Obliekanie a móda

Základné druhy oblečenia, doplnky

Šport nám, my športu

Druhy športu: zimné a letné, individuálne a kolektívne

Obchod a služby

Obchody a nakupovanie

Krajiny, mestá a miesta

Moja krajina a moje mesto

Vzory a ideály

Dieťa a jeho vzory (upravené podľa: Žilová et al., 2009, s. 31-32)

Vhodné sú hlavne témy súvisiace so záujmami žiakov a témy zachytávajúce každodenné situácie, na ktoré je potrebné reagovať. Žiaci obľubujú taktiež témy súvisiace s voľným časom, rodinnými udalosťami, tradíciami, cestovaním a prírodou.

Pri výbere tém zohľadňuje učiteľ tak individuálne charakteristiky žiakov, ako aj skupinovú dynamiku a v závislosti od toho volí obsah a rozsah tém.

Hodnotenie žiakov má mať v krúžkovej činnosti hlavne motivačnú funkciu a funkciu monitorovania pokroku žiaka v učení. Odporúča sa hodnotenie spolužiakmi s cieľom viesť žiaka k vzájomnej tolerancii a všimaniu si pozitívnych stránok u spolužiakov. Učia sa tak rešpektovať jeden druhého, čo vplyva pozitívne na celkovú atmosféru v triede (porov. Korossy, 2014; Neuner & Hunfeld, 2011). Vhodná forma hodnotenia je sebahodnotenie, ktoré rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov (Schart & Legutke, s. 86-87). Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku, neskôr ho učiteľ môže realizovať aj v nemeckom jazyku. V krúžkovej činnosti patria k najčastejším prostriedkom sebahodnotenia portfólio, dotazníky a rozhovory s učiteľom. Obľúbeným je najmä portfólio – obsahuje záznamy na sebahodnotenie, hodnotenie učiteľom a zbierku prác, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia môžu byť písomné práce, kresby, projekty a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia.

4 Štruktúra vyučovacej hodiny

Štruktúra vyučovacej hodiny v krúžku nemeckého jazyka na základnej škole vychádza z jej zamerania, ktoré môže byť opakovanie, precvičovanie, upevňovanie učiva, ako aj rôzne hry, súťaže či scénické formy súvisiace s preberaným tematickým okruhom. Väčšinou je hodina kombináciou viacerých zameraní, ktoré sa vyučujúci snaží v optimálnej miere striedať (Kiel & Zierer, 2011).

Žiak na 1. stupni základnej školy nedokáže sústrediť svoju pozornosť dlhodobo (max. 10 minút) na jednu činnosť, preto je dôležité striedanie činností počas hodiny, používanie vhodných a zaujímavých foriem a metód práce (Mühlhausen & Wegner, 2010).

Pri plánovaní vyučovacej hodiny rozlišujeme dlhodobú a krátkodobú prípravu.

Dlhodobé plánovanie – ročné rámcové plánovanie výučby – je pre učiteľa veľmi významné. Pri dlhodobom plánovaní výučby je dôležité nasledovné:

Preštudovať a podrobne **sa oboznámiť s edukačnými konštruktmi** – kurikulum/učebné osnovy, štandardy, učebnice, rámcový vzdelávací program pre nemecký jazyk, školský vzdelávací program, profil absolventa a i. Z hľadiska systematizácie učiva je potrebné preštudovať učebný plán a učebné osnovy nemeckého jazyka pre danú úroveň podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR)³. Tento rozlišuje tri základné stupne ovládania cudzieho jazyka:

A – užívateľ základov jazyka,

B – samostatný užívateľ jazyka

C – skúsený užívateľ jazyka (podrobnejšie – Príloha 3 SERR – Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky)

Na základnej škole sa predpokladá ovládanie nemeckého jazyka na úrovni A1 a A2, na strednej škole A2 a B1, pri zvýšenej týždennej dotácii hodín B2.

Učebný plán pomôže učiteľovi ujasniť si medzipredmetové vzťahy a možnosti synergického účinku viacerých predmetov vo výučbe nemeckého jazyka. Učebné osnovy sú dôležitým dokumentom pri výbere základného učiva a tiež vymedzenie predpokladov žiakov, na ktoré má učiteľ nadväzovať.

Spracovanie tematického plánu – základné učivo je potrebné v požadovanej forme transformovať do tematického plánu na daný školský rok/ jeden školský rok. Spôsob spracovania je ponechaný na učiteľa, on určuje prioritnú os, doplnkové informácie a pod. V tomto smere má ponechanú relatívnu autonómiu vo výbere obsahov, ktoré sa v rozsahu 30% môžu odchýliť od učebných osnov.

Tematický plán je pre učiteľa dokumentom, s ktorým pracuje pri plánovaní a príprave vyučovacích hodín. Odporúča sa zapisovať si do tohto dokumentu poznámky k odučeným hodinám,

³ Viac: https://www.statpedu.sk/files/sk/publikacna-cinnost/publikacie/serr_tlac-indd.pdf

svoje reflexie. Tieto mu môžu pomôcť pri kreovaní hodín v nasledovnom období a môže ich využiť ako podklad pri zasadnutí predmetovej komisie a realizovaní vnútorných alebo externých hospitácií.

Výber vhodnej učebnice, resp. iných učebných materiálov by mal čo najviac korešpondovať s obsahom vzdelávania. Vybrané učebnice (s tzv. ministerskou doložkou) sú podporované Ministerstvom školstva a v plnom rozsahu alebo z väčšej časti financované. Učiteľ sa môže rozhodnúť aj pre ďalšie učebnice, ich financovanie sa po súhlase rodičov realizuje z iných zdrojov (súkromné, sponzorské dary a pod.)

Učebnica je v procese výučby v škole a domácej prípravy základnou, nie však jedinou didaktickou pomôckou učiteľa i žiaka.

Spracovanie príprav na vyučovanie – učiteľ si zvyčajne urobí prípravu na hodinu v písomnej podobe alebo vo forme PowerPointovej prezentácie tak, aby predstavovala prehľadne spracovaný priebeh hodiny s jednotlivými fázami a rozpracovaním obsahu.

Voľba vyučovacích metód, médií a učebných pomôcok – dôležitú úlohu pri rámcovom plánovaní zohráva vhodný výber vyučovacích metód a vyučovacích pomôcok, ktoré musia korelovať s výchovno-vzdelávacími cieľmi hodiny (porov. Bimmel & Kast & Neuner, 2011, Legutke, 2010).

Učiteľ svoju dlhodobú prípravu dopĺňa aj počas školského roka.

Krátkodobá príprava na vyučovaciu hodinu je súčasťou dlhodobého plánovania/prípravy na priebeh vyučovania. Učiteľ si v intenciách dlhodobého plánu pripravuje každú vyučovaciu hodinu. V tomto prípade hovoríme o krátkodobej príprave. Krátkodobá príprava vychádza z didaktických zásad a obsahuje nevyhnutné súčasti, ktoré zabezpečujú kontinuálny priebeh vyučovacej hodiny.

Na tomto mieste ponúkame niekoľko odporúčaní:

- Príprava vyučovacej jednotky (hodiny) má byť v súlade s výchovno-vzdelávacím cieľom/cieľmi, ktoré chce učiteľ dosiahnuť prostredníctvom vybraných metód, postupov, didaktických prostriedkov a učebných pomôcok.
- Vyučovacia hodina musí mať logickú štruktúru.
- Žiaci majú pochopiť ciele hodiny a jej význam – tieto sú zvyčajne slovne vyjadrené učiteľom, čo však nie je podmienkou.
- Učiteľ v priebehu hodiny obmieňa metódy a formy práce, ako aj pomôcky v súlade s cieľmi hodiny a v súlade so zabezpečením pozornosti a motivácie žiaka.
- Dodržiavanie zásady názornosti vedie k zvýšenej pozornosti a lepšiemu prepojeniu nového učiva s predchádzajúcimi vedomosťami, podporuje motiváciu a lepšie upevňovanie učiva v dlhodobej pamäti.
- Učiteľ podporuje žiakov k aktívnej kooperácii na hodine.
- Na hodine je potrebné dbať na prepojenie teórie s praxou. Ponuka aplikačných možností má zabezpečiť u žiakov pochopenie témy a jej dôležitosti/významu pre ich život mimo priestorov školy.
- Motivácia na hodine zohráva veľmi dôležitú rolu – u žiakov je potrebné vzbudiť záujem o danú problematiku individualizovaným a personalizovaným prístupom (napr. nadaných žiakov poverujeme náročnejšími úlohami, slabších žiakov menej náročnými úlohami), využitím aktivizujúcich metód, nových technológií a pod.

- Učiteľ má flexibilne reagovať na aktuálnu situáciu počas vyučovacej hodiny, čo môže viesť aj k nedodržaniu plánovanej časovej postupnosti. Takéto zmeny v procese vyučovania nevnímame negatívne. Naopak, bezprostredné vyriešenie naliehavej záležitosti vedie k lepšej koncentrácii žiakov na tému, ich zapojeniu sa do diania v triede.

- Učiteľ si pripraví na hodinu viac než je potrebné, t. j. viac ako predpokladá prebrať za jednu vyučovaciu hodinu. Niekedy dôjde k neočakávanému urýchleniu priebehu hodiny a v takomto prípade musí učiteľ pohotovo reagovať a mať pripravené doplňujúce činnosti, resp. úlohy pre žiakov.

- Je dôležité, aby bol učiteľ oboznámený s technickým vybavením školy a mal vopred všetky pomôcky vyskúšané. Vyhne sa tak nepríjemným situáciám a neželaným časovým posunom na hodine. Učiteľ sleduje aktuálny rozvoj didaktiky cudzích jazykov, priebežne študuje a zaujíma sa o ďalšie vzdelávanie v oblasti didaktiky nemeckého jazyka, čím sa zabezpečí požadovaná odborná úroveň vyučovania a efektívnosť hodín.

Učiteľ by mal mať dôkladne prepracovanú prípravu na vyučovanie. To isté platí aj pre študentov, ktorí absolvujú v rámci jazykového seminára Zostavenie vyučovacej hodiny stáž na hodinách krúžku nemeckého jazyka na základnej škole.

Na úvod, ešte pred vypracovaním podrobnej prípravy na hodiny si musí učiteľ alebo študent absolvujúci pedagogickú prax ujasniť niekoľko dôležitých skutočností a odpovedať na otázky:

- Na čo nadväzuje vo svojej hodine, čo sa preberalo na predchádzajúcich hodinách?

- Čo je témou jeho hodiny, aké výchovno-vzdelávacie ciele chce dosiahnuť?

- Akým spôsobom chce stanovené ciele dosiahnuť? (metódy a formy práce, médiá, učebné pomôcky)?

4.1 Fázy vyučovacej hodiny

Vyučovacia hodina krúžku nemeckého jazyka vychádza zo základnej štruktúry hodiny s nasledovnými fázami:

1. Motivácia: Hodina začína „zahrievacou“ fázou, ktorá slúži na vstupnú motiváciu, senzibilizovanie žiakov na vybranú tému. Učiteľ získa čo najviac informácií o tom, aké skúsenosti a poznatky súvisiace s témou majú žiaci. Aktivizuje ich otázkami, vizuálnymi impulzmi, hudobnými ukážkami, úryvkami z textov a vedie so žiakmi diskusiu. Môže využiť rôzne hry, krížovky či internetové zdroje.

2. Expozícia: Nové učivo ponúka učiteľ v logickej štruktúre, rozdelí ho do menších častí a overuje porozumenie učiva žiakmi. Pri príprave je dôležité premyslieť metódy a formy práce. Učiteľ sprostredkúva poznatky hravou formou, necháva žiakom priestor na ich vlastné objavovanie pravidiel a súvislostí. Vystupuje zreteľne v role pomocníka, facilitátora a moderátora, pričom podporuje autonómne a originálne postupy žiakov, v prípade potreby koriguje nenásilne ich jazykový prejav.

3. Fixácia: Upevňovanie nového učiva a zhrnutie prebieha opäť hravou formou tak, aby žiaci dostali čo najväčší priestor na aktívne používanie jazyka a realizovala sa nielen interakcia učiteľ – žiak, ale čo najintenzívnejšie interakcia žiak – žiak, t. j. využitím párovej práce, skupinovej práce a činnosťami v pléne.

4. Diagnostika: Preverovanie naučeného učiva sa opäť realizuje prevažne hravou formou alebo formou súťaží skupín alebo jednotlivcov. Vhodná je sociálna forma učenia sa na stanovištiach, ktoré môžu žiaci absolvovať vo dvojiciach alebo samostatne.

5. Aplikácia: Učiteľ spolu so žiakmi zhodnotia hodinu. Na domácu úlohu dostanú žiaci napísať príbeh, uskutočniť interview, vytvoriť vlastný komiks, napísať recept a pod. Úlohy sú orientované na podporu záujmu o cudzí jazyk, podporu radosti z učenia sa cudzieho jazyka (porov. Jank & Mezer, 2002).

Vo všetkých fázach hodiny rešpektuje a akcentuje učiteľ celostný (komplexný) rozvoj žiaka v jeho kognitívnej, afektívnej a emocionálnej oblasti. Pri nácviku jednotlivých jazykových zručností využíva širokú ponuku vizuálneho materiálu spolu s kreatívnymi prácami žiakov, pracuje s hudobnými ukážkami. Vybrané literárne texty sú vhodnou predlohou na ich dialogizovanie alebo scénické spracovanie. Tu sa žiaci môžu zapojiť zostavením kulís, ich maľovaním a pod. (porov. Küppers et al., 2011, Neuner & Hunfeld, 2011). Pri každodenných bežných situáciách sa dajú využiť aj rôzne predmety z domácnosti, spoločne si na hodinách môžu pripravovať jednoduchšie jedlá, zahrať situácie pri pripravovaní jedla, stolovaní, objednávaní jedla a pod.

Keďže ide o záujmovú krúžkovú činnosť, hodiny sú rozšírením a prehĺbením tém povinného predmetu nemecký jazyk a majú viesť žiakov k rozšíreniu ich jazykových kompetencií a zároveň zvýšeniu záujmu o učenie sa cudzích jazykov v kontexte plurilingválneho prístupu (Kolečáni Lenčová & Ľupták, 2021, s. 177-178). Neoddeliteľnou súčasťou hodín krúžku nemeckého jazyka je aj podpora otvorenosti voči jazykovej a kultúrnej rozmanitosti súčasnosti – je dôležité pracovať s kultúrnymi a umeleckými artefaktmi nemeckej proveniencie v kontakte s našou kultúrou a kultúrou iných krajín a taktiež pracovať so znakmi jazykovej krajiny (linguistic landscape), ktoré nás obklopujú a sú súčasťou nášho života.

Štruktúra hodiny krúžku nemeckého jazyka môže vyzeráť nasledovne:

1. Úvod (pozdrav, uvedenie do problematiky, senzibilizovanie na tému, motivovanie žiakov – obrazový materiál, auditívne a audiovizuálne podnety, texty etc.);
2. opakovanie predchádzajúceho učiva;
3. prezentácia nového učiva;
4. upevnenie (fixácia), precvičovanie a aplikácia nového učiva;
5. zhrnutie prebraného učiva (učiteľ /učiteľ spolu so žiakmi formou otázok a odpovedí, diskusiou);
6. zadanie domácej úlohy;
7. evalvácia/zhodnotenie hodiny (spoločne, pričom nezabudneme na pochvalu žiakov za ich aktivitu, podnety, tvorivý prístup etc.);
8. záver hodiny (rozlúčime sa so žiakmi pozdravom) (porov. Krpálek & Krpálková Krelová, 2012, s. 69).

Ako vidieť z vyššie uvedeného, príprava hodiny je veľmi dôležitá, keďže musíme dôsledne premyslieť:

- typ vyučovacej hodiny;
- učivo, ktoré bude jadrom hodiny;
- metódy a formy práce (hry, súťaže, práca s učebnicou alebo inými textami, sociálne formy – individuálna práca, práca vo dvojiciach, skupinová práca, učenie sa na stanovištiach, projektová práca);
- pomôcky (učebnica, rôzny pomocný materiál – metodické listy, slovníky, využitie technických pomôcok – internetové stránky a pod.).

Vyučovacia hodina musí mať svoju vnútornú dynamiku a tempo. Počas hodiny by mal učiteľ udržiavať neustálu pozornosť žiaka a jeho záujem o učivo. Recept na ideálnu hodinu neexistuje, nakoľko ju tvorí vždy súhra viacerých faktorov a premenných. Napriek tomu sa na základe empirie dajú konštatovať niektoré odporúčania na udržanie hodiny v správnom tempe:

- počas hodiny sa odporúča pohybovať, nezostávať na jednom mieste;
 - treba nechať čo najviac priestoru na vyjadrenie žiakom, nehovoriť v kuse dlhšie než 5 – 10 minút;
 - neustále rozvíjať interakciu so žiakmi, dávať im čo najviac podnetov na rozprávanie;
 - prepájať neustále teóriu s praktickými skúsenosťami – vlastnými alebo sprostredkovanými;
 - učiť sa narábať s hlasom – kontrolovať tempo reči, vedieť upútať pozornosť žiakov, napr. zostať ticho a potom vyjadriť potichu nejakú myšlienku. Nekričať ani ináč nezvyšovať hlas, hovoriť skôr pomaly.
 - Udržovať očný kontakt. Uvedomiť si, že hovoríme aj nonverbálne – využiť reč tela, hlavne gestá rúk, mimiku tváre.
 - Zaužívať si určité spoločné rituály (napr. na začiatku hodiny, využiť gestá a mimiku na sprostredkovanie zámeru).
 - Snažiť sa do vyučovania zapojiť všetkých žiakov.
 - Motivovať žiakov a vytvoriť priaznivú priateľskú a tvorivú atmosféru v triede
 - Prepájať učivo so skúsenosťami žiakov, vysvetliť im dôležitosť preberanej témy pre ich osobný život. Hľadať spoločne odpovede na otázku, ako súvisí preberaná téma s ich skúsenosťami a záujmami.
- Najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťajú začínajúci učitelia, resp. študenti na pedagogickej praxi:
- Nezohľadňujú vek žiakov, vysvetľovanie novej látky nie je primerané ich mentálnemu vývinu.
 - Výklad je príliš teoretický, žiaci nerozumejú a sú demotivovaní.
 - Učiteľ hovorí veľmi rýchlo a sprostredkúva priveľa nových informácií, ktoré žiaci nestačia spracovať.
 - Žiaci nedostatočne precvičujú nové učivo a tým si ho nedostatočne osvoja.
 - Učiteľ je sústredený na seba, vedie monológ, neoveruje porozumenie výkladu, nečlení výklad na menšie časti – žiaci nemajú možnosť byť aktívni, nekomunikujú s učiteľom, ich pozornosť a motivácia klesajú.
 - Učiteľ málo využíva iné médiá ako učebnicu, nepoužíva učebné pomôcky.

5 Hospitačný záznam

Počas stáže si študenti vedú pedagogický denník, do ktorého si zapisujú plánovacie a realizačné povinnosti do formulárov plánovanie hodiny (Príloha 4 Planungsskizze für eine Unterrichtsstunde) a záznam z vyučovacej hodiny (Príloha 5 Unterrichtsprotokoll).

Do formulárov si na úvod študent zapíše nasledovné údaje:

Trieda

Dátum

Predmet

Vyučujúci

Hospitujúci

Ciele vyučovacej hodiny

Kľúčové kompetencie

Téma hodiny/učivo

Následne si študent značí priebeh vyučovacej hodiny s jednotlivými fázami, aktivitami učiteľa a žiakov, používané médiá, pomôcky, sociálne formy, ako aj poznámky k obsahu a procesuálnej stránke hodiny (viac –, Príloha 5 Unterrichtsprotokoll).

V priebehu hodiny je potrebné sa sústrediť na:

- formy a metódy práce;
- interakciu učiteľa a žiaka a žiakov navzájom;
- spôsob vysvetľovania, upevňovania, kontroly a hodnotenia učebných výkonov žiakov;
- správanie žiakov, úpravu triedy, pripravenosť učebných a technických pomôcok;
- motivačné a aktivizujúce postupy učiteľa (napr. hrové formy práce);
- individuálny a personalizujúci prístup učiteľa;
- využitie medzipredmetových a vnútropredmetových vzťahov;
 - modernizáciu obsahov, foriem a prostriedkov vo vyučovacej hodine (sociálne formy ako učenie sa na stanovištiach, projektové vyučovanie, implementovanie internetových zdrojov atď.);
- celostný prístup učiteľa ku žiakovi (vyváženosť kognitívnej, afektívnej a emocionálnej domény);
- osobnosť učiteľa – komunikatívnosť, objektívnosť, náročnosť, zmysel pre humor, rešpektovanie individuality žiaka, nonverbálna komunikácia, flexibilita (reakcie na nepredvídané situácie a podnety

v triede) (porov. Krumm, 2010, s. 1365-1370; Topsch, 2002, s. 37-40; Ziebell & Chmidjell, 2012, s. 112).

Zhrnutie hodnotenia vyučovacej hodiny

V závere ponúkame stručné zhrnutie východiskových bodov pri hospitácii vzťahujúcich sa na procesnú stránku hodiny, jej zacielenie a obsah, osobnosť učiteľa a žiaka, ako aj celkovú atmosféru:

1. Ciele vyučovacej hodiny a ich dosiahnutie žiakmi.
2. Organizácia a priebeh vyučovacej hodiny (motivačné impulzy, časové rozdelenie, názornosť, využitie problémového vyučovania, rozvoj kreativity, invencie a šikovnosti).
3. Prepojenie hodiny so životom, medzipredmetové vzťahy, interkultúrny prístup.
4. Primeranosť obsahu a rozsahu učiva vzhľadom na vek a jazykovú úroveň žiakov.
5. Výber metód a prostriedkov z hľadiska ich efektívnosti, využitie tradičných a nových pomôcok a didaktickej techniky.
6. Štýl práce učiteľa, jeho komunikácia so žiakmi, metodická a profesionálna úroveň.
7. Osobnosť učiteľa – tvorivosť, originalita, podpora autonómie žiaka, pedagogický takt a optimizmus, empatia, uplatňovanie individuálneho prístupu, neverbálna komunikácia, vystupovanie, zmysel pre humor. Taktiež učiteľova pripravenosť na vyučovanie, efektívnosť, účelnosť a premyslenosť všetkých postupov.
8. Aktivita žiakov a ich kvalita, správanie, komunikácia, samostatnosť, úroveň vedomostí, tvorivosť, záujem o učenie a radosť z učenia.
9. Atmosféra v triede – komunikácia, spolupráca, funkčné striedanie činností, humánny prístup, estetickosť prostredia (Príloha 6 Beobachtungsschwerpunkte für Unterrichtshospitationen).

Študenti počas stáže na hodinách krúžku nemeckého jazyka môžu hodnotiť hodinu komplexne alebo sa zamerajú na niektoré indikátory – napr. na autonómiu žiaka, otvorené úlohy, nonverbálnu komunikáciu, pracovnú atmosféru a tieto spoločne vyhodnotiť⁴.

⁴ Viac: <https://bildungsserver.berlin-brandenburg.de/index.php?id=10393><https://bildungsserver.berlin-brandenburg.de/schule/schulentwicklung/modellversuche-schulversuche/abgeschlossene-modell-und-schulversuche/archiv/kuqs/beobachtungsboegen>

Záver

Ostatné roky sa v cudzojazyčnej edukácii uplatňuje stále častejšie plurilingválny a plurikultúrny prístup ako reakcia na voľný pohyb jednotlivcov medzi krajinami a vytváranie podmienok na prepojenejšie spolunažívanie, bezprostrednejší kontakt s nositeľmi rôznych jazykov a kultúr (Kolečáni Lenčová – Ľupták, 2021, s. 176). V tomto kontexte sa stáva jednou z dôležitých oblastí formovania žiaka výchovno-vzdelávací proces mimo školskej dochádzky, teda využitie voľného času. Stáž umožní študentom rozšírenie kompetencií v oblasti záujmovej činnosti formou krúžku nemeckého jazyka, ako aj získanie skúseností a jazykových zručností uplatnením netradičných postupov pri akceptovaním záujmových priorít žiaka.

Bibliografické odkazy

- Bildungsserver Berlin- Brandenburg. [cit. 2021-08-20]. Dostupné na internete: <https://bildungsserver.berlin-brandenburg.de/schule/schulentwicklung/modellversuche-schulversuche/abgeschlossene-modell-und-schulversuche/archiv/kuqs/beobachtungsboegen>
- Bimmel, P. & Kast, B. & Neuner, G. (2011) *Deutschunterricht planen*. München: Langenscheidt Verlag. ISBN 978-3-468-49638-7.
- Helmke, A.(2006). Was wissen wir über guten Unterricht: In *Pädagogik*. Heft 2/2014. S. 42-45.
- Herzig, K. Unterrichtsbeobachtung im DaF-Unterricht. In *DaF-Brücke. Zeitschrift der Deutschlehrer und Deutschlehrerinnen in Lateinamerika*. Vancouver. ASEPA, Heft 12/2012,. S. 16-23.
- Jank, W. & Mezer, H. (2002). *Didaktische Modelle*. Berlin: Cornelsen Scriptor.
- Kiel, Ewald & Zierer, Klaus (2011). *Unterrichtsgestaltung als Gegenstand der Wissenschaft*. Band 2. Baltmannweiler: Schneider Verlag Hohengehren.
- Kiel, Ewald & Zierer, Klaus (2011). *Unterrichtsgestaltung als Gegenstand der Praxis*. Band 3. Baltmannweiler: Schneider Verlag Hohengehren.
- Kolečáni Lenčová, Ivica & Ľupták, Marek (2021). Plurilingual approach in foreign language teaching and foreign language teacher education in Slovakia from the interdisciplinary point of view. In *AD ALTA*, roč. 11, č. 1.
- Korossy, K. (2014). Unterrichtshospitation. In: Bovet, G. & Huwendiek, V. (Hrsg.): *Leitfaden Schulpraxis. Pädagogik und Psychologie für den Lehrberuf*. Berlin. S. 12-32.
- Krpálek, P. & Krpálková Krelová, K. (2012). *Didaktika ekonomických předmětů*. Praha: Oeconomica.
- Kováčová, M. (2015). *Interkultúrna komunikácia*. Aplikácie pre vybrané nemecké a slovenské kontexty. Košice: UPJŠ, FF.
- Krumm, H.-J. (2010). Unterrichtsbeobachtung und Unterrichtsanalyse. In Hallet, W. & Fandrzch, Ch.& Hufeisen, B. & Riemer, C. (Hrsg.). *Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. Ein internationales Handbuch. Berlin/ New York: de Gruyter, s. 1363-1370.
- Küppers, A. & Schmidt, T. & Maik, W. (2011). *Inszenierungen im Fremdsprachenunterricht. Grundlagen, Formen, Perspektiven*. Braunschweig: Klinkhard.
- Legutke, M. (2010). Merkmale des fremdsprachlichen Klassenzimmers. In Hallet, W. & Königs, F. (Hrsg.): *Handbuch Fremdsprachendidaktik*. Seelze-Velber: Klett/Kallmeyer. S. 156-160.

- Mühlhausen, U. & Wegner, W. (2010). *Erfolgreicher Unterrichten?! Eine erfahrungsfundierte Einführung in unterrichtliches Handeln*. Baltmannsweiler. Schneider Verlag.
- Neuner, G. & Hunfeld, H. (2011). *Methoden des Fremdsprachenunterrichts*. München: Langenscheidt Verlag.
- SERR, Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (preklad Franko, Š.). Bratislava: ŠPÚ, 2017. [cit. 2021-08-20]. Dostupné na internete (2017, SERR). Dostupné na: https://www.statpedu.sk/files/sk/publikacna-cinnost/publikacie/serr_tlac-indd.pdf
- Schart, M. & Legutke, M. (2012). *Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung*. München: Goethe-Institut.
- Topsch, W. (2002). *Beobachten im Praktikum – wie geht das? In Topsch, W.: Grundwissen: Schulpraktikum und Unterricht*. Neuwied / Kriftel 2002, S. 31-44. [cit. 2021-08-20]. Dostupné na internete: https://phoodle.phwien.ac.at/pluginfile.php/315035/mod_resource/content/2/topsch_beobachten_im_Praktikum.pdf
- Wicke, R. (1993). *Aktive Schüler lernen besser. Ein Handbuch aus der praxis für die Praxis*. München: Edition Klett.
- Wicke, R. (2004). *Aktiv und kreativ lernen*. Ismaning: Max Hueber Verlag.
- Zákon č. 497/2003 o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení.
- Ziebell, B. & Schmidjell, A. (2012) *Unterrichtsbeobachtung und kollegiale Beratung*. Fernstudieneinheit 32. Berlin: Langenscheidt.
- Žilová, R. et al. (2009). *Pedagogická dokumentácia z nemeckého jazyka*. Bratislava: ŠPÚ.

Prílohy

Príloha 1 Informačný list predmetu - jednobor	24
Príloha 2 Informačný list predmetu - dvojbor.....	26
Príloha 3 SERR – Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky.....	28
Príloha 4 Planungsskizze für eine Unterrichtsstunde.....	29
Príloha 5 Unterrichtsprotokoll.....	30
Príloha 6 Beobachtungsschwerpunkte für Unterrichtshospitationen	31

Príloha 1 Informačný list predmetu - jednodbor

Vysoká škola: <i>Univerzita Komenského v Bratislave</i>	
Fakulta: <i>Pedagogická fakulta</i>	
Kód predmetu: (jednodbor) PDF.KNJL/M-NEJde023/16	Názov predmetu: jazykový seminár (zostavenie vyučovacej hodiny)
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: <i>seminár/stáž, 5x2 hodiny týždenne + 16 hodín stáž, kombinovaná</i>	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester/trimester štúdia: 2.	
Stupeň štúdia: 2.	
Podmieňujúce predmety:	
Podmienky na absolvovanie predmetu: <i>hodnotenie (seminárna práca + reflexia - 100/0)</i> <i>stupnica hodnotenia:</i> <i>A (100-91%, výborne – vynikajúce výsledky),</i> <i>B (90-81%, veľmi dobre – nadpriemerný štandard),</i> <i>C (80-73%, dobre – bežná spoľahlivá práca),</i> <i>D (72-66%, uspokojivo – prijateľné výsledky),</i> <i>E (65-60%, dostatočne – výsledky spĺňajú minimálne kritériá),</i> <i>Fx (59-0%, nedostatočne – vyžaduje sa ďalšia práca navyše)</i>	
Výsledky vzdelávania: <i>Absolvent kurzu si osvojí jednotlivé postupy a techniky pri plánovaní a zostavovaní vyučovacej hodiny, ako aj aplikáciu v edukačných podmienkach školy. Zostavenie vyučovacej hodiny je tematicky zamerané, cieľom je zakomponovať do hodiny všetky jazykové kompetencie pri využití inovatívnych postupov a nových technológií.</i>	
Stručná osnova predmetu: <i>Na základe odporúčanej literatúry sa skúmajú metódy a možnosti interaktívneho a zážitkového vyučovania pri sprostredkovaní učiva s akcentom na celostný rozvoj žiaka. Študenti porovnávajú tradičné metódy a postupy s inovatívnymi a tieto následne využívajú pri zostavení vlastnej modelovej vyučovacej hodiny. Svoje poznatky spolu s návrhom vyučovacej jednotky zahrnú v seminárnej práci, svoje skúsenosti z praxe v reflexii z hospitačnej stáže. Dôraz sa kladie na inovatívne vyučovacie metódy a pomôcky.</i>	
Odporúčaná literatúra: BIMMEL, P./ KAST B./ NEUNER, G. (2011) <i>Deutschunterricht planen</i> . München: Langenscheidt Verlag. ISBN 978-3-468-49638-7. KIEL, Ewald /ZIERER, Klaus (2011). <i>Unterrichtsgestaltung als Gegenstand der Wissenschaft</i> . Band 2. Baltmannweiler: Schneider Verlag Hohengehren. KIEL, Ewald /ZIERER, Klaus (2011). <i>Unterrichtsgestaltung als Gegenstand der Praxis</i> . Band 3. Baltmannweiler: Schneider Verlag Hohengehren.	

KÜPPERS, Almut/ SCHMIDT, Torben/ MAIK, Walter. (2011). *Inszenierungen im Fremdsprachenunterricht. Grundlagen, Formen, Perspektiven*. Braunschweig. Klinkhardt. ISBN 978-3-7815-1788-2.
NEUNER, Gerhard/HUNFELD, Hans. 2011. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts*. München: Langenscheidt Verlag, 2011. 184 S. ISBN 312-606-513-9.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: *nemecký*

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

A	B	C	D	E	FX
77.46	7.04	5.63	4.23	0.0	5.63

Vyučujúci: *doc. PhDr. Ivica Kolečáni Lenčová. PhD.*

Dátum poslednej zmeny: 25. 8. 2020

Schválil: *prof. PhDr. Mária Vajičková, CSc.*

Príloha 2 Informačný list predmetu - dvojodbor

Vysoká škola: <i>Univerzita Komenského v Bratislave</i>	
Fakulta: <i>Pedagogická fakulta</i>	
Kód predmetu: (dvojodbor) PDF.KNJL/M-NEMde016/16	Názov predmetu: jazykový seminár (zostavenie vyučovacej hodiny)
Druh, rozsah a metóda vzdelávacích činností: <i>seminár/stáž, 5x2 hodiny týždenne + 16 hodín stáž, kombinovaná</i>	
Počet kreditov: 2	
Odporúčaný semester/trimester štúdia: 2.	
Stupeň štúdia: 2.	
Podmieňujúce predmety:	
Podmienky na absolvovanie predmetu: <i>hodnotenie (seminárna práca + reflexia - 100/0)</i> <i>stupnica hodnotenia:</i> <i>A (100-91%, výborne – vynikajúce výsledky),</i> <i>B (90-81%, veľmi dobre – nadpriemerný štandard),</i> <i>C (80-73%, dobre – bežná spoľahlivá práca),</i> <i>D (72-66%, uspokojivo – prijateľné výsledky),</i> <i>E (65-60%, dostatočne – výsledky spĺňajú minimálne kritériá),</i> <i>Fx (59-0%, nedostatočne – vyžaduje sa ďalšia práca navyše)</i>	
Výsledky vzdelávania: <i>Absolvent kurzu si osvojí jednotlivé postupy a techniky pri plánovaní a zostavovaní vyučovacej hodiny, ako aj aplikáciu v edukačných podmienkach školy. Zostavenie vyučovacej hodiny je tematicky zamerané, cieľom je zakomponovať do hodiny všetky jazykové kompetencie pri využití inovatívnych postupov a nových technológií.</i>	
Stručná osnova predmetu: <i>Na základe odporúčanej literatúry sa skúmajú metódy a možnosti interaktívneho a zážitkového vyučovania pri sprostredkovaní učiva s akcentom na celostný rozvoj žiaka. Študenti porovnávajú tradičné metódy a postupy s inovatívnymi a tieto následne využívajú pri zostavení vlastnej modelovej vyučovacej hodiny. Svoje poznatky spolu s návrhom vyučovacej jednotky zahrnú v seminárnej práci, svoje skúsenosti z praxe v reflexii z hospitačnej stáže. Dôraz sa kladie na inovatívne vyučovacie metódy a pomôcky.</i>	
Odporúčaná literatúra: BIMMEL, P./KAST B./NEUNER, G. (2011) <i>Deutschunterricht planen</i> . München: Langenscheidt Verlag, 2011. 208 S. ISBN 978-3-468-49638-7 KIEL, Ewald /ZIERER, Klaus (2011). <i>Unterrichtsgestaltung als Gegenstand der Wissenschaft</i> . Band 2. Baltsmannweiler: Schneider Verlag Hohengehren.	

KIEL, Ewald /ZIERER, Klaus (2011). Unterrichtsgestaltung als Gegenstand der Praxis. Band 3. Baltsmannweiler: Schneider Verlag Hohengehren.

KÜPPERS, Almut/ SCHMIDT, Torben/ MAIK, Walter. (2011). *Inszenierungen im Fremdsprachenunterricht. Grundlagen, Formen, Perspektiven*. Braunschweig. Klinkhardt. ISBN 978-3-7815-1788-2.

NEUNER, Gerhard/HUNFELD, Hans. 2011. *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts*. München: Langenscheidt Verlag, 2011. 184 S. ISBN 312-606-513-9.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: *nemecký*

Poznámky:

Hodnotenie predmetov

A	B	C	D	E	FX
77.46	7.04	5.63	4.23	0.0	5.63

Vyučujúci: *doc. PhDr. Ivica Kolečáni Lenčová. PhD.*

Dátum poslednej zmeny: 25. 8. 2020

Schválil: *prof. PhDr. Mária Vajičková, CSc.*

Príloha 3 SERR – Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky

A Užívateľ základov jazyka

A1 – užívateľ rozumie často používaným každodenným výrazom a základným spojeniam a vetám, dokáže ich podľa potreby aj používať. Dokáže sa jednoducho dohovoriť, pokiaľ človek, s ktorým komunikuje, hovorí pomaly a zreteľne.

A2 – rozumie vetám a často používaným frázam týkajúcich sa každodenného života. Dokáže jednoduchým spôsobom popísať svoje vzdelanie, svoje najbližšie okolie, vie reagovať na otázky a pohybovať sa v rovine základných časov v danom jazyku. Slovná zásoba sa pohybuje v rozsahu 1600 slov.

B Samostatný užívateľ jazyka

B1 – v hlavných rysoch rozumie informáciám, ktoré sa týkajú rozličných spoločenských a pracovných situácií. Dokáže popísať zážitky, udalosti a stručne zdôvodniť a vysvetliť svoje stanoviská. Ovláda náročnejšie gramatické štruktúry a jeho slovná zásoba sa pohybuje v rozpätí 3200 slov.

B2 – rozumie hlavným myšlienkam textu, tak s konkrétnymi, ako aj abstraktnými námetmi, vrátane odbornej diskusie v odbore svojej špecializácie. Dokáže sa dorozumieť plynule a spontánne s rodným užívateľom jazyka.

C Skúsený užívateľ jazyka

C1 – rozumie širokému okruhu náročných dlhších textov. Dokáže sa vyjadrovať plynule a spontánne. Dokáže používať jazyk pružne a účinne pre spoločenské a študijné účely.

C2 – ľahko rozumie prakticky všetkému čo počuje alebo číta. Ovláda jazyk na úrovni ľudí, ktorých rodným jazykom je daný cudzí jazyk⁵.

⁵ Viac: https://www.statpedu.sk/files/sk/publikacna-cinnost/publikacie/serr_tlac-indd.pdf

Prüfungs 4 Planungsskizze für eine Unterrichtsstunde

		Datum:	Name:		
Klasse:		LehrerIn:			
Ziel:					
Thema:					
Zeit	Phasen	Aktivitäten	Medien/Materialien	Sozialformen	Bemerkungen

Príloha 5 Unterrichtsprotokoll

		Datum:	Name:		
Klasse:		LehrerIn:			
Ziel:					
Thema:					
Zeit	Phasen	Aktivitäten	Medien/ Materialien	Phasen	Bemerkungen
	Einführung	Impuls Hinführung zur Arbeitsphase	Farbenkarte	Frontalunterricht Plenum	
	Erarbeitung	Motivierung Rückblick	Computer Arbeitsblatt	Einzelarbeit Paararbeit	
	Zwischenreflexion	Zielorientierung	Bilder	Gruppenarbeit	
	2. Erarbeitungsphase	Transparenz Bedeutsamkeit	Filmsequenzen	Unterrichtsgespräch	
	Auswertung/ Präsentation			Gelenktes Gespräch	
	Reflexion			jeweils 2 Schüler stellen sich gegenseitig ihre Arbeitsergebnisse	
	(Ergebnis)Sicherung			Sitzkreis	
	Vertiefung			U-Form	

Priloha 6 Beobachtungsschwerpunkte für Unterrichtshospitationen

ALLGEMEINE INFORMATIONEN
<p>Eine Unterrichtsbeobachtung erfolgt stets gerichtet (d.h. mit Beobachtungsschwerpunkt) und in eine (wissenschaftliche) Fragestellung eingebettet. Sie ist als mehrschrittiger Vorgang aus Planung, Durchführung, Dokumentation und Auswertung zu verstehen.</p> <p>Der Unterrichtsbeobachtung geht eine Theorie – Reflexion des gewählten Themas, das sich im Beobachtungsschwerpunkt widerspiegelt, voraus.</p> <p>Folgende Auflistung stellt eine Auswahl möglicher Beobachtungsschwerpunkte dar:</p>
LEHRPERSON
<p>Unterrichtslenkung:</p> <p>Wann und wie steuert die Lehrperson den Unterricht über Fragen oder Impulse?</p> <p>Wann und wie lenkt die Lehrperson Klassengespräche?</p> <p>Wie formuliert die Lehrperson Arbeitsaufträge?</p> <p>Wie formuliert die Lehrperson Übergänge?</p> <p>(Körper-) Sprache:</p> <p>Welche Stimmung drückt die Körperhaltung aus?</p> <p>Welche Impulse werden nonverbal gegeben?</p> <p>Wie lobt/ tadelt die Lehrperson nonverbal?</p> <p>Wie bewegt sich die Lehrperson im Klassenraum? Welche Nähe/ Distanz wahrt sie zu den SchülernInnen (Sch) und wie wirkt sich dies auf das Unterrichtsgeschehen und die Unterrichtsatmosphäre aus?</p> <p>Wie langsam/ schnell/ deutlich wird gesprochen? Ist dies situationsspezifisch?</p>
SCHÜLERINNEN und SCHÜLER
<p>Unterrichtsbeteiligung:</p> <p>Wie stark beteiligt sich der Klassendurchschnitt? Wie stark beteiligen sich einzelne Sch?</p> <p>Wie nehmen die Sch Kontakt zur Lehrperson auf?</p> <p>Divergiert die Beteiligung am Unterrichtsgeschehen je nach Sozialform oder Methode?</p> <p>Unterrichtsstörungen:</p> <p>Wie wird von Sch Unterricht gestört?</p> <p>Wie häufig stören einzelne Sch den Unterricht?</p> <p>Wie reagieren die anderen Sch auf diese Störungen?</p> <p>Wann stören Sch den Unterricht? Kommen Unterrichtsstörungen bei bestimmten Sozialformen oder Methoden besonders gehäuft vor?</p> <p>(Soziales) Lernen:</p>

In welchen Situationen scheinen Sch besonders konzentriert zu arbeiten, in welchen nicht?
Divergiert dies je nach Sozialform oder Methode?
Wann und wie unterstützen Sch sich gegenseitig im Lernprozess?
Welche Unterschiede im Sozialverhalten der Sch sind zu beobachten?
Gibt es eine Gruppenbildung? Gibt es spezifische soziale Rollen, wie Anführer oder Außenseiter?

UNTERRICHTSGESCHEHEN

Sozialformen und Methoden:

In welchen Sozialformen wird unterrichtet, welche kommen gehäuft vor?
Welche Methoden werden genutzt, welche kommen gehäuft vor?
Bei welchen Methoden oder Sozialformen wird der Lehrer zum Lernbegleiter ...?
Wie werden die Übergänge zwischen den Methoden oder Sozialformen moderiert?

Schüler – Lehrer – Interaktion:

Wie sind die Redeanteile aufgeteilt? Wieviel spricht der Lehrer, wieviel sprechen die Sch?
Werden bestimmte Sch häufiger als andere aufgerufen?
Sind die Arbeitsaufträge so eindeutig formuliert, dass die Sch immer wissen, was sie tun sollen? Wann ist den Sch nicht klar, was sie tun sollen?

Unterrichtsgestaltung:

Wie ist der Unterrichtseinstieg gestaltet? Wird die aus diesem resultierende Hypothese oder Fragestellung im weiteren Unterrichtsverlauf wieder aufgenommen (Roter Faden)?
Wann und wie erfolgen die Ergebnissicherungen?

PROTOKOL

Die Beobachtungen werden während der Hospitation in einem Protokoll festgehalten. Dies kann etwa in Form eines Wortprotokolls, eines narrativen Protokolls, einer Strichliste oder eines systematischen Protokolls erfolgen.

NOTIZEN

JAZYKOVÝ SEMINÁR

ZOSTAVENIE VYUČOVACEJ HODINY

METODIKA STÁŽE

© Autorka

doc. PhDr. Ivica Kolečáni Lenčová, PhD.

Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Katedra nemeckého jazyka a literatúry
2021

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou **Creative Commons CC BY** Commons Attribution **4.0**. Viac informácií o licencií a použití diela: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave

Technický redaktor: Ing. Roman Joštiak

Grafický návrh obálky: Mgr. art. Martin Ševčovič, ArtD.

Za jazykovú stránku zodpovedá autor.

Rozsah 33 strán, 1,5 AH, prvé vydanie, vyšlo ako elektronická publikácia

ISBN 978-80-223-5263-5